

(ik geloof eerlijk) voelen groeien. Daar smeedt men geen gouden ketenen van belijdenisschriften uit. Daar bouwt men ook geen kerken op.

Moge de schrijver licht ontvangen om het met zijn broeders waar eens te worden. Ik geloof, dat het dikke boek niet veel zal nalaten. 't Is een zware steen die een groote kring omschrijft op het water-vlak, een vrij flinken pion laat hooren, maar m.i. spoedig weggezonden op den bodem zal liggen. Heel rustig.

De H. J. Heida vervolgt in zijn kerkbode; hij geeft Dr U.'s meening aldus weer:

Zoo wordt al het uitwendige belemmering, hindernis, verblinding. Alleen het inwendige, zintuiglijk niet waarneembare, is de waarheid als Goddelijke werkelijkheid.

Dat, zooals hij zegt, persoonlijk voor eeuwig uit God geboren zijn, beslist over alles.

Weinu, wie dat kent, is dienaar des Woords.

Wie dat gezien en ontmoet heeft, die moet spreken, getuigen overal.

Zulk een profeet, die God gezien heeft in het heilige der heiligen, behoort niet, gelijk de Dordtsche Kerken-ordening dat regelt, onder controle van ouderlingen of wie ook gesteld te worden. Dat ware de herders stellen onder de schapen.

Hiertegenover merkt De Heida dan op:

Deze zienwijze is slechts een openbaring van de grondfout van alle subjectivisme; zij is de oude, gevaarlijke, revolutionaire omzetting van het subject, van den mensch, tegenover het bestel en de openbaring Gods.

Onder den schijn van geestelijk-zijn en geestelijk-spreken is er hier een werken naar en in het vleesch.

Het is dezelfde grondwaling, die niet voor de eerste keer in de Gereformeerde Kerken in Nederland openbaar wordt en haar tot in de fundamenten toe bedreigt, n.l. het onafhankelijk verklaren des menschen tegenover de openbaring Gods.

Of dat nu gebeurt onder den schijn van het eeren van het subject, van het gemoedsleven des menschen, 't zij onder het bedeksel, dat de persoonlijkheid tot meer ontwikkeling moet komen of ook met de stelling voor oogen, dat religie allereerst een zaak is van gevoel of ten laatste onder het vigeblad, dat de Kerken toch zich hebben te wachten voor het intellectualisme, het doet alles niets terzake.

Het is de aloude kwestie, dat hierbij tegenover God en Zijn weg, de eigenwillige weg des menschen gezet wordt, dat hierbij niet de minste waarborg overblijft, dat hierbij van eenig werk des Heiligen Geestes sprake is.

Hier hebben wij te doen met een mystiek, die valsche mag heeten evengoed als wij spreken van valsche religie tegenover de ware naar Gods Woord.

Het bezwaar, dat wij, omdat wij de belijdenis achten als grondslag van samenleving in het midden der wereld, ons zouden overgeven aan intellectualisme en dat wij daarmee zouden getuigen, dat de belijdenis is DE waarheid, is slechts bedriegelijke schijn.

Inzake de kwestie van het al-of-niet-geoorloofd-zijn der publicatie merkt De De Bondt (in aansluiting aan Dr Dijk's, door ons geciteerde, historische herinneringen) in de „Leidsche Kb.” op:

Maar bovendien blijkt uit wat Dr Dijk hier schrijft, dat de Synode allermint aan Dr Ubink gevraagd heeft een „Nieuwe Belijdenis” te concipieren, maar eenvoudig aan te geven: wat verstaat ge onder die nieuwe strooming?

In elk geval is duidelijk, dat, wat Dr Ubink ook meende als antwoord op dit schrijven van de Synode te moeten uiteenzetten, dit gericht moet zijn aan de Synode.

Voor al wat Dr Ubink wilde publiceren, bleef gelden het door hem geteekende formulier.

Eindelijk nog wat De Buskes schrijft — in vervolg op vroegere mededeelingen — in „Woord en Geest”:

Uit betrouwbare bron verneem ik, dat Dr R. J. van der Weerd wel degelijk tegen de schorsing van Dr Ubink gestemd heeft en dat dit tegen ook als leg van bedoeld.

Tenslotte schrijft ook „De Rotterdammer” in een overzicht van het kerkelijk leven gedurende 1931:

Opmerkelijk is in dit verband een uitspraak van de Roomsche „Maasbode”: „Ook wie niet Gereformeerd is, maar den ernst beseft, waarmee deze menschen hun kerkelijke aangelegenheden behandelen, voelt het pijnlijke van dit religieus conflict”.

Is zulk een conflict pijnlijk, het levensbestaan van een Kerk eischt de handhaving harer Belijdenis.

Het doet goed, dezen laatste zin hier te lezen. Want hij spreekt waarheid; en is dus DAAROM o.m. „interkerkelijk”.

Wat inzake vredesactie mogelijk of onmogelijk is?

De Buskes bespreekt in „Woord en Geest” een brochure van De Graaf inzake de oorlogs-kwestie. Ik stel voorop, dat ik De G.'s brochure nog niet heb gelezen. Over bepaalde onderdelen kan er dus verschil tusschen hem en mij zijn. Maar als De Buskes opmerkt:

voor enkele jaren was het nog volstrekt ondenkbaar, dat zulke beschouwingen gegeven zouden worden door een Amsterdamschen Gereformeerd predikant. Wie ook maar iets afweet van wat er in de oude Gereformeerde Kerken omgaat, beseft wat de verschijning van dit geschrift beteekent

dan zou ik erop willen wijzen, dat het gevaarlijk is zulke „onmogelijkheden” te stellen. Want als ik De Buskes goed begrijp, dan heeft wat De Graaf zegt gedeeltelijk denzelfden inhoud, als hetgeen ik in Delft eens sprak, toen ik daar nog predikant was. Ik heb geen

reden, om aan te nemen, dat, wat in Delft mogelijk was, in Amsterdam onmogelijk zou zijn. Het was nog vóór „Woord en Geest” bestond. Wat ik in Delft heb gezegd, zou ik nog handhaven, en toch ben ik heel sterk tegen de vredesactie, gelijk ze „daadwerkelijk” gepropageerd wordt, in den laatste tijd.

Ook hier blijkt m.i. al weer, dat men, om wat te kunnen met elkaar, beginnen moet met op goeden grondslag saam te komen. Men behoeft het nog niet met elkaar eens te zijn, als men maar niet het heterogene homogeen noemt. Want dan kan men zich niet meer „oriënteren”, en praat in de ruimte.

Niet voor ons plezier op de wereld.

Marnix schrijft in de „Gron. K.bode”:

gij weet wel, hoe het gaat als men in onzen tijd tegen allerlei dingen, die ons geslacht bekoren, ingaat. Daar beleef niemand genoeg van. Men krijgt veel booze gezichten te zien en veel booze woorden te hooren.

Maar ik denk dan maar aan hetgeen Dr Colijn eens tegen mij zeide, toen ik opmerkte, als wij dat doen, daar zullen wij geen plezier van beleven. Hij antwoordde: wij zijn ook niet voor ons plezier in de wereld. En zoo is het.

Volmaakt mee eens.

De uitverkiezing, en de leertucht.

Het „Algemeen Weekblad” (ethisch, zullen we maar blijven zeggen, al heeft het blad er zelf een beetje bezwaar tegen, naar ik lees) schrijft onder „Oog en Oor”:

Zoo dikwijls men iets over het vraagstuk der Kerk leest, kan men er ook bijna zeker van zijn iets tegen te komen, waarbij een mensch alles voor de oogen begint te draaien.

Lotgenooten, voor dezen keer.

Vooris:

Dit trof ons opnieuw in een rede over „De Kerk in haar nood”, die onlangs op een onzer groote kerkelijke vergaderingen is gehouden. Spreker was De G. Uitgever Veenman.

Lees maar eens bladzijde 6. Uitdrukkelijk verzekert de spreker daar, dat hij leertucht wil. Verder zegt hij, dat degenen die meenen dat alleen hun die Christus als den gezondene belijden een plaats in de kerk toekomen, zich schuldig maken aan individualisme en hoogmoed. Het is immers niet duidelijk waar men het recht aan ontleent, om aan de hand van dezen maatstaf te beslissen. Neen, wij moeten het niet wagen — nu komt het — „met deze uitverkiezing door menschen maar met de uitverkiezing Gods: God, die uit het gansche menschelijk geslacht zich een gemeente ten eeuwig leven heeft verkoren”.

Toen wij dit lezen, hadden wij een gevoel rond te tasten in Egyptische duisternis. Allereerst dit. Men wil leertucht. Best! Tegelijk wil men het wagen met de uitverkiezing van God ten eeuwig leven. De schrijver zou zich zeer aan ons verplichten, als hij ons eens wil duidelijk maken, hoe hij, als er straks een geval van leertucht is, deze twee gegevens denkt te verbinden, zonder een maatstaf te stellen die op de een of andere wijze door eigen keuze is bepaald.

Hier strijdt men, vraagt men, op een punt, waarop de Gereformeerde dogmatiek reeds jaren en eeuwen geleden antwoord heeft gegeven, tusschen Scylla en Charydis heenvarend.

Natuurlijk laat ik buiten bespreking de vraag, of de brochureschrijver het verband tusschen uitverkiezing en leertucht inderdaad zoo stelt, als hier schijnt te worden aangenomen.

Dr Wumkes over Prof. Greydanus, de Statenvertaling, de Friesche bijbelvertaling.

In het „Algemeen Weekblad” schrijft de uit de Friesche taalbeweging bekende Dr W. A. Wumkes iets over het rythme in de taal, b.v. van den Bijbel, in bepaalde gedeelten. Als voorbeeld geeft hij de eerste verzen van het scheppingsverhaal:

Beresajyt hará Elohim eet hassjamájym weóet haárets

Wehárets hajetah tóhoe wabóhoe.

Wechósjek al-pené tehoóm

Weróesg Elohim merachófet al-pené hammájym.

Wajjómer Elohim jéhi oor

Wajjéhi-oor.

Wajjar Elohim et-haóor ki-toób

Wajjabdeél Elohim heen haóor oebeen hachósjek.

Wajjikra Elohim laóor jóom

Welachósjek kará lajeláh.

Wajjéhi éreb wajjéhi! bóker jóom echád.

Dr Wumkes merkt vervolgens op:

Ook al verstaat men geen letter Hebreeuwsch, de taalmuziek van deze Godswoorden wordt hier ook voor den ongeletterde openbaar.

De laatste Nederlandsche vertalingen hebben zich echter aan de majesteit van het rythme in deze verzen ernstig bezondigd.

Prof. Obbink laat de beide lidwoorden in vs 1 geheel weg. Prof. Böhl zet het klankrijke, plastische tóhoe wabóhoe over met één woord baaierd. Ieder voelt het enorme verlies. Beide hebben in vs 2 het tekenende al-pené door het simpele op, in vs 3 het prachtige wajjómer weergegeven door het stijve: Toen aprak God. Niet minder heeft het rythme geleden in hun koud God scheide de licht van de duisternis, (vs 4). De Statenvertaling spant hier verre de kroon, al verwaarloost zij de klankmaat van het mooie participium in vs 2.

Hierna geeft Dr W. enkele opmerkingen ten beste met

het oog op een komende Bijbelvertaling. Het zal onze lezers, ook buiten Friesland, wel interesseeren:

Nu mijn overzetting van het Nieuwe Testament in de Friesche taal persklaar ligt en door het Nederlandsche Bijbelgenootschap zal worden uitgegeven, mag ik op grond van eigen ervaring wel een wenk geven, die aan de nieuwe Nederlandsche vertaling ten goede kan komen. Het Kristlik Frysk Selskip, dat de verantwoordelijkheid van de Friesche vertaling op zich nam, heeft terstond het wijze besluit genomen om in de commissie van revisoren naast den bevoegden taalkenner Prof. S. Greydanus te Kampen te benoemen twee ongeleerde, maar bijbelvaste mannen, die het leekenelement der Friesche kerken vertegenwoordigen, den landbouwer M. S. E. Visser te Britsum en den gaardener A. M. Wijbenga te Nlawier. En ik mag zeggen, dat dit de Friesche vertaling ongemeen ten goede is gekomen met het oog op het voorlezen in huis en kerk. Met dien faktor houde men bovenal rekening. Rythme en klank zijn de schoonste siertaden van onze onvolprezen Statenvertaling. En juist het eenvoudige volk heeft daarvoor meer gevoel dan het geletterde. Nooit heb ik de klankgolven der Statenvertaling schooner hooren uitdragen dan door den timmermansnecht-voorzitter Jelle Drost in de kerk te Joure. Met de nieuwe vertalingen ware hem dit stellig niet mogelijk geweest. Als met het rythme van het oorspronkelijk geen rekening wordt gehouden, tast men het wezen en de ziel van het godlijk Woord aan, en vrees ik voor mislukking.

Ten besluite waag ik mij aan een vertaling van Genesis 1:1—5 in het Friesch, om mijn kritiek een opbouwend karakter te geven, en tevens te doen zien, dat met deze taal vaak meer te bereiken is dan met de officiële rijkstaal.

Yn it oanhjigjin skoop God de himelen en de ierde, En de ierde wier woastens en wyldens.

En tsjusternis laoi op it flak fen de djipte.

En de Gaast fen God wier Sweevjende op it flak fen de wetters.

En God sei: Dêr sij ljocht!

En dêr waard ljocht.

En God seach it ljocht, dat it goed wier,

En God makke skieding bitwischen it ljocht en bitwischen de tsjusternis.

En God neamde it ljocht dei,

En de tsjusternis neamde Hy nacht.

En it waard joun en it waard moarn, de earste dei.

„De Wekker”, de geref. predikanten van Aalten, en Hendrik de Cock. Waar kan De Cock terecht?

Het loopt naar 1934, en dan zullen de christelijke-gereformeerden over Hendrik De Cock vele schoone woorden zeggen. En verklaren, dat zijn geest bij hen is, niet bij ons. Daarom is het van betekenis, nog eens terug te komen op het catechisatieboekje van de predikanten der Geref. Kerk van Aalten: De Delleman, schrijver van de door „De Wekker” bestreden coupure uit het boekje, en De Gerritsma, met De D. auteur van dit boekje. Men weet, dat „De Wekker” (Docent Van der Schuit) het boekje bestreden had, en wat De Delleman hierop geantwoord had. Thans komt „De Wekker” daar weer op terug. Gansch merkwaardig. Want, hoewel het boekje uitdrukkelijk onderscheid maakt tusschen volwassenen en kinderen, schrijft „De Wekker” onverfroren:

De redeneering is hier: wat van de volwassenen geldt, geldt ook van de kinderen. Ei zoo!

Ik meende, dat wij nog altijd hebben een formulier voor volwassenen en één voor de kinderen.

En dan wordt dáár op verder doorgeredeneerd. Zoo ontduikt de schrijver natuurlijk weer de kwestie, en strijdt tegen anderen, dan die hij noemt. Dezelfde methode, als onlangs tegenover De Lindeboom gevolgd werd, (toen getracht werd, af te komen van het feit, dat de oude Brakel zei, wat „De Wekker” verbóód te zeggen).

Ernstiger wordt het, als „De Wekker” handelt over de betekenis der uitdrukking: „In Christus geheiligd” (eerste doopvraag):

Dat dit „In Christus geheiligd” niet stelt een subjectieve „geestelijke vernieuwing”, leert de Heilige Schrift uitdrukkelijk. Dit nu is voor elken gereformeerden belijder van veel grooter waarde dan het woord van welken godgeleerde uit vroeger of later tijd.

En dan volgt aan het slot deze suggestieve vraag:

Kan De Delleman en met hem de Gereformeerde Kerken, wel zeggen tot het zaad des verbonds wat Jezus zegt tot Nicodemus: Gijlieden moet wederom geboren worden? Kunnen zij dat en eerlijk blijven? Kunnen zij dat en tegelijk het zaad houden voor wedergeboren en in Christus geheiligd?

Juist door hier „de Gereformeerde KERKEN” te noemen, wordt de indruk gewekt, alsof in het ééne kerkverband slechts plaats is voor de ééne, in het andere alleen voor de andere exegese van het „In Christus geheiligd”. Deze indruk nu moet weg. Want zij maakt scheiding daar, waar ik eenheid blijf zoeken. „De Wekker” beroept zich, nota bene, zelf op Ravinek; — was die niet lid der Gereformeerde Kerken? Vooris wordt bij ons op historisch-wetenschappelijke gronden beweerd, dat de uitdrukking oorspronkelijk bedoelde de z.g. „subjectieve” heiligheid. Dat is dus louter een kwestie van wetenschap; iets anders dan persoonlijk inzicht, of kerkelijke belijdenis.

Als „De Wekker” nu van De Delleman's opvatting (waarin hij, volgens historisch onderzoek, aan de „vadersen” zich aansluit) een scheidings-grond tusschen

(twee KERK

lezers, dan herinneren

Het was

kerken vo

„De Bazu

Wekker”

Synode va

Gereforme

ook een c

Bazuin”,

Wanne

Hendr

h. leerst.

GEKEU

1836,

ligd

verbonds

met u

TING v

lid m a

kragt

geval

doper

smoede

vineyt u

deren

reken

die van

van zij

t: 15”,

ik her

wannu

staat m

De Co

gepas

Maar „

nomine

Nu trof

van „De

De Cock

„De v

keerd,

schaa

Ontw. v

leden w

„en

Paul

uitdri

den v

volen.

Dan

een pur

Maar e

Immers:

Waa

zijn sel

komr

gang t

hetoj

“““

Paul

tig uit

den wo

de H.

migen

gendeel

tighe

wijze,

door it

meeste

etingt

gegever

de Gen

hen, d

Hieraan

Men

Redact

Cock a

die De

haaf

het o

Wat i

neemt,

als AA

Maar a

den an

Neen

elkaar

telijk

achtig

een vo

en een

penvoe

aan b

Cock te

en Jod

Het is

dingen z

ter rectifi

waar is

De Dellen

noemt, tw

heeft mo

rusten, of

ben: ik t

houdt.

Samenwe

met zijn b

dan De

Wekker”

hebben, b

aan zijn

1934 op